

quibus sancti mortui prodessent alijs.¹⁶⁷ Comminiscebantur et ignem purgatorium, quem tamen fatebantur non esse aeternum.¹⁶⁸ Denique vigilias et missas funebres excogitauerunt, quibus ex purgatorio redimerentur animae.¹⁶⁹

5

CVII.

Has fabulas monachorum constanter reijcimur ac retinemus regulam firmissimam poenas aeternas simul cum culpa remitti propter Filium Dei non propter illas nostras compensationes. Nam mors Christi non tantum est satisfactio pro culpa, sed etiam pro aeterna morte. Quanquam vero remissio culpae distincta est a remissione poenarum temporalium huius vitae – ut Adam, Dauid accipiunt remissionem culpae et tamen simul subjiciuntur poenis in hac vita¹⁷⁰ – tamen hae poenae nequaquam sunt compensationes aut merita pro poena aeterna.

CVIII.

15 Etiamsi sustinent conuersi poenas temporales, tamen hae prorsus nihil pertinent ad potestatem clauium nec imponuntur nec remittuntur potestate clauium, ut res ipsa ostendit nec mortem nec morbos nec bella imponi aut tolli posse a ministris euangelij, sed Deus ipse his aerumnis tanque signis reatus circumdari nos sinit, ut nos ipsos et alios de iudicio suo aduersus peccata 20 admoneat. [H 1r:] Nec tamen omnes calamitates certorum delictorum poenae sunt, sed multa aliae sunt causae, cur sancti et tota ecclesia in hac vita subiecta sit cruci et calamitatibus.

CIX.

Verum est propter totam conuersionem mitigari poenas corporales aut prorsus remitti – ut Paulus inquit: „Si iudicaremus nos ipsi, non iudicaremur a domino“¹⁷¹ –, sed nec aeternae nec corporales poenae tolluntur per externas illas et simulatas tragoealias, quas nominant satisfactiones canonicas. Nec sunt hae vanissimae vmbrae cultus Dei, cum scriptum sit: „Frustra colunt me mandatis hominum.“¹⁷²

¹⁶⁷ Vgl. Gustav Adolf Benrath, Art. Ablaß 1.–2., in: TRE 1 (1977), 347–355.

¹⁶⁸ Vgl. Ernst Koch, Art. Fegfeuer, in: TRE 11 (1983), 69–78.

¹⁶⁹ Vgl. Friedrich Kalb, Art. Liturgie I 3., in: TRE 21 (1991), 361f.

¹⁷⁰ Vgl. Gen 3,17–19; II Sam 12,14–23.

¹⁷¹ I Kor 11,31.

¹⁷² Mk 7,7.